

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZESTOCHOWSKI

CELISKA POLITYCZNA, SPOŁECZNA, EKONOMICZNA I LITERACJA, 1916 40
SPRAWY MIEJSKIE I ZAGŁĘBIA DĄBROŃSKIEGO.

Redakcja i Administracja: **REDAKCJA I ADMINISTRACJA**
CZESTOCHOWA, ul. M. K. 22, Wąsowski Nr. 2.
Wydawca: **Władysław Wąsowski**
Czasopismo polityczno-społeczno-ekonomiczne i literackie, wychodzące raz w tygodniu, w czwartki, o godz. 6-12 w nocy. Redakcja i administracja w Czestochowie, ul. M. K. 22, Wąsowski Nr. 2.
Cena pojedynczego egzemplarza 6 groszy.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (W. B. T.) Urzędowo do dnia 30 kwietnia:

Wschodni plac boju
Na południe od jeziora Narocz zdobyliśmy w nocy jeszcze 4 rosyjskie działa i 1 karabin maszynowy, oraz wzięliśmy do niewoli 83 jeńców.

Zachodni plac boju
Anglicy powtarzali kilkakrotnie swe kontrataki przeciwko Givenchy-en-Gohelle, ale nie osiągnęli żadnych wyników.

Na północ od Sommy, oraz na północny zachód od Oisy patroli nasze prowadzący z dużym powodzeniem potyczki.

Na lewym brzegu Mozy duże siły francuskie natary na stanowiska naszego na wyżynie Mort Homme oraz na linie przyległe aż na północny zachód od lasu Caurette. Po zaciętej walce na wschodnim stoku wyżyny, natargie to odparliśmy.

Na prawym brzegu rzeki zalał się atak nieprzyjacielski na północny zachód od folwarku Thiaumont.

Lotnik niemiecki, w walce powietrznej z trzema przeciwnikami, zestrzelił jednego z nich w pobliżu Verdun—Belleray.

Balkański teren walk.
Żadne zmiany nie zaszły.

Naczelne dowództwo armii.

Komunikat austrijski.

WIEN. (W. B. T.) Urzędowo do dnia 29 kwietnia:

Rosyjski plac boju.
Na północ od Młynowa nad Ikwa wojska armii arc. Józefa Ferdynanda wyparły przeciwnika z jednej z pozycji czołowych. Do niewoli wzięto 10 oficerów i 180 żołnierzy i zdobyto 1 karabin maszynowy, pozatem na froncie bojowym rozgrywa się zwykłe walki działowe.

Włoski plac boju.
Wczoraj po południu nieprzyjacieli ostrzelali z dział płaskowzgórze Doberdo, gorycki przyczółek mostowy i niektóre miejscowości na tyłach naszej linii bojowej. Nasi lotnicy brnęli bombami dworce kolejowe w Cermetie i San Giovanni di Manno. Na froncie Dolomitów walki działowe były również dość energiczne. Na Col di Lana odparliśmy nowy atak włoski.

Południowo-wschodni plac boju.
Nic nowego.

Zastępca szefa sztabu generalnego
Feldmarszałek porucznik.

Proklamacja rosyjska do Bułgarów.

Rosyjska agencja telegraficzna

Z samolotu nieprzyjacielskiego zbliżając się do Czestochowy, proklamujemy:

Bułgarzy! Brzeczum, największa matka Azji! Zdobycia, przetrwania i znająca ilość amunicji w rękach dzielnych żołnierzy rosyjskich, potomków tych,

którzy polegali pod Szypką i Plewną, ażeby Was oswojodził i stworzył dzisiejszą Bułgarię. Armia rosyjska ściga szczątki pobitej armii tureckiej i posuwa się zwycięsko naprzód.

Czy chcecie pozostać sprzymierzeńcami Turków, Waszych wrogów dziedzicznych? Chcecie pozostać w przymierzu z Niemcami i Austriakami, którzy Waszym orężem i Waszą krwią chcą zdobyć Balkany i otworzyć dla swoich handlarzy i spekulantów drogę na Wschód? Nie! Bułgarzy! Tego Wy nie będziecie chcieli! Odrzućcie się od swoich fałszywych, barbarzyńskich sprzymierzeńców! To Wasz obowiązek, jako Bułgarów, słowian i ludzi!

Abisynja przeciw Turcji.

„Nationalzeitung” donosi z nad granicy rosyjskiej: Z doniesień rosyjskich wynika, że czwórporozumienie wrócić zwróci się do rządu abisyńskiego, żądając odeń udziału w wojnie przeciw Turcji. Do negusa abisyńskiego wysłano specjalną delegację, która ma zakomunikować mu warunki koalicji. Armia abisyńska składa się mniej więcej z 300,000 ludzi.

Pełnomocnicy czwórporozumienia w ostatnich czasach nieustannie domagali się od negusa, by wojska swe poprowadził przeciw Turcji. Negusowi poczyniono szerokie obietnice. — Inicjatywy w tym wypadku wyszły ze strony Francji.

Trafiają się czasem — na szczęście dość rzadko — ludzie, których umysłowość nie jest w stanie pojąć, by motywy postępowania mogły być co innego, jak interes osobisty, chciwość lub chęć wyzysku. Widzą zawsze wokół siebie ową „krajną” Słowackiego, pełną wężowych ślin, pajęczych sieci i krwi zepsutej Pochwytają każdą plotkę i kuja z niej oskarżenie, które najczęściej okazuje się oszczerstwem.

Trzeci maja w Czestochowie

Komitet główny pp. ks. kan. M. Fulman, dr. J. Marczewski, W. Jabłoński, A. Bandtkie—Steżyński, kom. E. Brühl, F. Ebert i W. Płodowski.

Komitet wykonawczy pp. Fel. Dobrucki, inż. Br. Hasko, dr. L. Kędziński, red. Fr. Galiński, dyr. A. Zboński, Stan. Chrzanowski, H. Jabłoński, inż. B. Kołakowski, Jan Serednicki, Ryszard Kieslich, Jan Zagórski, L. Jarosz, F. Gembliki, W. Miłczewski, Julian Lewandowski, J. Cholewicki, Jan Kozankiewicz, J. Barylski, Jakób Kon, Stan. Hertz i Leon Weinberg.

Odezwa.

Komitet obchodu rocznicy 3 maja zawiadamia, że pochód narodowy na pamiętkę 126-ej rocznicy Konstytucji 3 Maja 1791 r. wyruszy z Nowego Rynku w **środek a godz. 8 i pół rano** (czas nowy) na Jasną Górę, gdzie punktualnie o godz. 10 i pół rano (czas nowy) odbędzie się Msza

św. z kazaniem przed ołtarzem szczytowym.

Najusilniej prosimy pp. przełożonych szkół, przedstawicieli gmin, instytucji, korporacji, związków, i cechów oraz osoby, które zapisały się do pochodu, o wześniejsze przybycie na miejsce zbiórki na Nowym Rynku i ustawienie w porządku, jaki wskażą delegowani członkowie Komitetu.

Komitet organizacyjny
Obchodu 3 Maja.

Drugie licniejsze bo do 150ciu obecnych liczące zebranie wspólne Komitetów z przedstawicielami zboru ewangelickiego, gminy żydowskiej oraz instytucji i korporacji zagał w niedzielę o g. 5 i pół po poł. w wielkiej sali Straży Ogniowej ks. kan. M. Fulman wysoce patriotyczna mowa o świętym obowiązku technicija życia w nasz organizm narodowy. Byliśmy narazie, jak pod uderzeniem obucha, oszołomieni i niewielu tylko z poświęceniem wojny zorientowało się przeciw w sprawie Ojczyzny. Dziś owoc ten dojrzał i wiemy, dokąd iść mamy, należy tylko rozgrzać serca i rozwinąć umysły tych, co nia z własnej winy nieprawdzie, ale pozostają dotychczas niewświadomieni.

Na zakończenie mówca wyzwał do karności wobec przewodnictwa.

Po krótkiej interpelacji ze strony mec. M. Kokowskiego, przeszedłszy do porządku dziennego p. W. Jabłoński, jako przewodniczący Komitetu zawiadomił, że: we środę o godzinie 8-ej i pół rano pochód z Rynku Nowego, przejdzie prawą stroną ulicy N. Marji Panny do starego parku, gdzie w środkowym klombie będzie zasadzone drzewo pamiątkowe, poczem uda się przed ołtarz szczytowy, gdzie odbędzie się uroczysta msza.

Porządek pochodu ma być następujący:

a) Wszystkie osoby, szkoły i grupy przedstawicielskie zbierają się przed oznaczonym wyżej terminem na Nowym Rynku, w miejscach, jakie wskażą członkowie Komitetu oznaczeni kokardkami.

b) Do wyruszenia z miejsca dadzą sygnał o godz. 8-ej i pół rano d z w o n y k o ś c i e l n e k o ś c i o ł a ś w. Zygmunta. Chwilą ruszenia pierwsza orkiestra zagra hymn „Boże coś Polskę”, poczem hymn ten będzie śpiewany przez chór i publiczność. Po skończeniu 4-ech zwrotek druga orkiestra będzie grała chorąg „Z dymem pożarów”, poczem chór i publiczność odśpiewają 4 zwrotki. W tym czasie p o c h ó d dojdzie do parku i ustawi się wzdłuż ulicy na przestrzeni od końca ul. Panny Marji do pomnika.

c) Na czele pochodu będzie szedł chorąg z sztandarem narodowym, w asystencji dwu obywateli. Wszyscy trzej udekorowani kokardami narodowymi.

Po obu bokach — w rogach — na linii równoległej, będą postępowały dwaj oficerowie ze straży ogniowej w stroju uroczystym.

Za sztandarem, w odległości pięciu kroków, będą szły dzieci ze starszych oddziałów szkół elemen-

tarnych, pod przewodnictwem swych nauczycieli. Dzieci będą uszykowane czwórkami, w trzech równoległych kolumnach porządkiem oddziałów. Na przodzie szkoły miejskie porządkiem numerów, za nimi szkoły Towarz. Opieki Szkolnej, w podobnym szyku.

W odstępie pięciu kroków będą maszerowali w trzech kolumnach, czwórkami, uczniowie szkół średnich z emblematami narodowymi. Za nimi pensje żeńskie pod kierunkiem przełożonych i nauczyciele.

Za szkołami iść będą przedstawiciele wszystkich wyznań w pełnych insygnach swego dostojenstwa.

Dalej będzie postępowała Rada Opiekunów.

Następnie Reprezentacja miejska. Sztab straży ogniowej. Liga kobiet polskich.

Przedstawiciele nauczycielstwa polskiego, o ile nie będą szli ze szkołami.

Przedstawiciele instytucji naukowych, społecznych, klubów i korporacji sportowych i rekreacyjnych, porządkiem zasługującym na plac zbiórki.

Cechy w zwykłym stroju.

Na końcu pochodu szły kordon straży ogniowej.

Pomiędzy grupami należy przestrzegać zachowania przerw 3-5 kroków.

d) Stary park będzie w dniu pochodu zamknięty dla publiczności, od 8 rano do ukończenia pochodu. W parku w środkowym klombie zasadzone zostanie drzewko pamiątkowe i zawieszona tymczasowa tablica z odpowiednim napisem. W przyszłości będzie tam położony pamiątkowy kamień.

Z powodu szczupłości miejsca i dla uratowania parku od zniszczenia do środka wejdą:

Chorąg ze sztandarem i asystą, Chór śpiewacze, Duchowieństwo.

Ostatnie, najwyższe klasy szkół średnich i pensji.

Delegaci korporacji i instytucji oraz cechów po trzech z każdej.

U w a g a. Dla upamiętnienia podniosłej chwili będą wszczęte starania, aby stary park nosił nazwę „Park trzeciego Maja”.

e) Po skończeniu ceremonii osobą znajdującą się w parku przez fartkę od szczytu i łączą się z pochodem, który dalej posuwa się pod mur klasztorny i zbaczając na prawo, przechodzi na plac przed ołtarzem szczytowym, gdzie ustawia się w porządku, jak na placu zbiórki.

f) Po skończeniu nabożeństwa odbywa się w szyku czwórkami i grupami na czele Cechy powracający koło św. Zygmunta w porządku podobnym.

Wyruszając z powrotem do domów orkiestra na zmianę gra marsz.

g) W czasie zbliżania pochodu do placu przed ołtarzem szczytowym Komitet Straży Ogniowej

Nabożeństwo u św. Zygmunta

Nabożeństwo z okazji rocznicy przed głównym ołtarzem farnego kościoła św. Zygmunta zostanie odprawione o godz. 8 rano.

Nabożeństwo przed Szczytem na Jasnej Górze.

Po nadejściu pochodu, po zasadzeniu już drzewka zostanie przed Szczytem odprawiona cicha Msza św. w czasie której Lutnia będzie miała wykonać śpiewy po porozumieniu się z o.o. Paulinami.

O. G. Paulini.

Jasnogórscy Ojcowie Paulini przyjmą udział w pochodzie w liczbie 3-ch delegatów w bieli.

Gmina Ewangielicka.

Ks. pastor Wojak zawiadamia członków gminy, że nastąpiła zmiana. mianowicie zamiast o godz. 9 rano nabożeństwo będzie odprawione o godz. 12 w południe.

W Synagodze.

Nabożeństwo uroczyste w nowej Synagodze odbędzie się o godz. 12 w południe.

W czasie nabożeństwa wywieszona zostanie, a być może, iż jeszcze przyjmą udział w pochodzie pamiątkowe „purocnesy“ z białymi ortami, pochodzące z czasów napoleońskich, a uświęcone w roku 1863, gdy przy nich przed arką przymierza śpiewano w Synagodze „Boże coś Polskę!..“

Weterani z 1863 r.

Przypuszczamy, że odpowiednie miejsca zarezerwowane będzie w pochodzie dla weteranów Ostatniego powstania w r. 1863, których znajdzie się zapewne garstka w Częstochowie.

Posiedzenia i odczyty w szkołach.

Między godz. 4—5 po poł. odbędzie się uroczyste posiedzenie Rad Pedagogicznych w Szkołach i odczyty dla uczniów.

Uwagi i projekty.

Komitet prosi każdego, kto ma do zakomunikowania jakiegokolwiek uwagi lub projekty, aby ją zgłaszał do biura, Panny Marji 1. 18 we wskazanych godzinach 10—1 i od 3—6 po poł.

Sklepy i biura.

Na zebraniu niedzielnym na wniosek p. Józefa Zagórskiego zgodzono się aby wszystkie sklepy były zamknięte przez cały dzień.

Polska flaga narodowa.

Przy szyciu flag ważnem jest baczność, aby polski kolor był wyżej a marantowego, gdyż tak jest ściśle polska flaga narodowa.

Drzewo pamiątkowe.

Właściciel zakładu... przy ul. Pięknej p. M. B. Hoffman do posadzenia w kłombie starego parku ofiarował bezinteresownie drzewko, które ma być... p. Dobrowolskiego... p. M. B. Hoffmana... Pan Dobrowolski... sadzenie drzewa w lesnym... wystawowym... egzemplarz, może...

Właściciel... Halinów... Pięknej i Ciemnej... wada występ... repujący... Chcac, w...

czynić się chociaż małym darem narodowym w celu uczczenia wielkopomnej rocznicy 8-go Maja, pozwolę sobie niniejszem zaofiarować do posadzenia w dniu rocznicy w parku miejskim pamiątkowe drzewo. Sądzę, że najwłaściwszym drzewem pamiątkowym i do tego najbardziej polskiem będzie zwykła lipa polska, opiewana w ciągu długich wieków niepodległej Polski przez naszych poetów z Janem z Czarnolasu na czele. Jest wszelką nadzieją, że lipa przetrwać może pół tysiąca lat. Zaofiarowana lipa ma obecnie 25 lat wieku, jest bardzo piękna i dopiero obecnie zaczyna cokolwiek rozrzucać się, czyli, że daje pewność przyjęcia się, wobec silnie już rozwiniętej wegetacji roślinnej.

Oprócz tego pozwolę sobie także ofiarować w celu powyższym: dwa laury koroniste (Laurus nobilis), kilkudziesięcioletnie egzemplarze i 10 bów hodowlą halinowskiej, pomiędzy nimi odmiana polska, wyhodowana w Halinowie dwukolorowa „Polonia“.

Pozostają z głębokim szacunkiem Władysław Zawada.

Zapisy.

Komitet obchodu 125-iej rocznicy 3 maja zawiadamia, że w biurze Komitetu, lokal Kasy Pożyczkowej na czas wojny, ul. P a n n y M a r j i Nr. 18 w poniedziałek i wtorek od g. 10 do 1 po poł. i od 3 do 6 po poł., według nowego czasu, przyjmowane będą zapisy uczestników pochodu, i wydawane legitymacje i oznaki.

Uprasza się o jaknajspieszniejsze zgłoszenia.

Dokonane zapisy.

Do poniedziałkowego południa zgłoszyli się już w Komitecie do pochodu następujące instytucje:

4 cechy:

Slusarze, Stelarze, Zduai.

Następnie:

- Częstochowskie Towarzystwo Rolnicze,
- Koło Ziemianek,
- Centralny Komitet Żywności i Koło Pracowników Przemysłu i Handlu,
- Szkoła Muzyczna L. Wawrzynowicza,
- Żeńskie Kursy Freblowskie Żelazskiej,
- Częstochowskie Towarzystwo Ogrodnicze,
- Stowarzyszenie sług im. św. Zyty, Rada Opiekuńcza Okręgu Częstochowskiego,
- Towarzystwo Hygieniczne,
- Koło właścicieli aptek,
- Stowarzyszenie Kupców Polskich, Piekarnia Popularna,
- Kursy Handlowe przy Stowarzyszeniu pracowników Handlowych i Przemysłowych,
- Stowarzyszenie Pracowników H. i Przem.
- Ognisko Robotnicze,
- Szkoła Sztuk Pięknych P. Willenberga,
- Nasza Piekarnia,
- Częstochowskie Towarzystwo Pożyczkowo Oszczędnościowe,
- Stowarzyszenie Kelnerów.

Pogotowie lekarskie.

Dr. L. Kędziński z pomocą zaproszonego felczera organizuje pogotowie, które ewentualnie udzielał będzie pomocy lekarskiej.

Ogólna liczba.

Naogół w pochodzie idącym szeregiem ze sztandarami, środkiem prawej ulicy Panny Marji przyjął udział do 5,000 osób, nie licząc wszystkich mieszkańców miasta, dających bokami na chodnikach i środkiem ulicy, gdzie nikogo, zdaje się, nie zabraknie.

Oznaki i kokardy.

Oznaki i kokardy wydawane będą w biurze za zwrotem kosztów.

Tam też wydawane będą drukowane arkusze ze wskazówkami dla przyjmujących udział w pochodzie.

„Boże coś Polskę!“

Otrzymał list następujący, którego treści słuszność naszym zdaniem przyznać należy.

Szanowny Panie Redaktorze! Jak wiadomo znana zwrotka w naszym hymnie narodowym, zaczynająca się od słów: „Przed Twe ołtarze zanosim błaganie“... w pierwotnym tekście, zatwierdzonym przez Władzę Duchowną do śpiewu w kościele, brzmi w dalszym ciągu: „Ojczyznę wolną racz nam wrócić Panie“. A tymczasem tu w Częstochowie, śpiewana jest w formie: „Ojczyznę „wolność...“, co się sprzeciwia pierwotnemu tekstowi.

Z powodu uroczystości obchodu 8-go maja br. należałoby powyższy błąd sprostować, co najskuteczniej może przeprowadzić prasa codzienna.

Z wysokim poważaniem Starzyński.

Dnia 30—IV—16.

Szkoła Muzyczna.

Zarząd Szkoły Muzycznej L. Wawrzynowicza wzywa wszystkich uczących się, aby stawili się dziś, we wtorek 2 maja o g. 3 i pół na próbę generalną w lokalu Szkoły, ul. Panny Marji Nr. 38 — c e l e m przyspieszenia pieśni, specjalnie szarmonizowanych, które mają być śpiewane ogólnie w pochodzie.

Chór i Gimnazjum Polskiego.

Należący do chóru uczniowie I-go Gimnazjum Polskiego G. Kościuski, poza odbytą wczoraj w poniedziałek próbą popołudniową będą mieli dwie próby dziś we wtorek a godz. 3 i pół i 6 i pół po południu.

Gimnazja męskie.

Prócz występującego w pochodzie z chórem I Gimnazjum Polskiego będą szły jeszcze 2 gimnazja z orkiestrami własnymi, mianowicie T. O. S. W. Płodowskiego i W. Szudejki. Wszystkie 3 te szkoły, jak również Szkoła Muzyczna itd. pójdą ze sztandarami.

„Lutnia“.

„Lutnia“ wezwiała nie tylko członków swych lecz i chóry amatorskie męskie, ażeby ze względu na doniosłość chwili bez specjalnych zaproszeń przybyli do lokalu Towarzystwa, ul. P a n n y M a r j i N e 52 w poniedziałek o g. 7 i pół wieczorem na wspólną próbę.

Stowarzyszenie Kupców Polskich.

Członkowie Stowarzyszenia Kupców Polskich, oraz przedstawiciele handlu i przemysłu polskiego, zyczący sobie wziąć udział w pochodzie narodowym 3 maja proszeni są e przybycie do lokalu Stow. Kupców Polskich (ul. Teatralna nr. 14) punktualnie o godz. 7 i pół rano poczem udadzą się na Nowy Rynek.

Handlowcy.

Zarząd Stowarzyszenia Pracowników Handlowych m. Częstochowy wzywa za pośrednictwem wszystkich swoich członków, by we środę 3 maja b.r. punktualnie o g. 7 i pół rano zbrali się przed lokalem Stowarzyszenia, (Dojazd Nr. 13), w celu wzięcia udziału w uroczystym pochodzie narodowego święta.

Z Warszawy.

Piękny giest. Komitet obchodu 8 maja postanowił urządzić tego wieczora we wszystkich teatrach warszawskich popularne widowiska dla szerszych warstw ludowych. Przy rozpatrywaniu szczegółów

okazało się, że teatr Wielki jest już zajęty.

Komitet W. Kwesty Majowej zorganizował na ten wieczór b. piękne przedstawienie o programie narodowym.

Ale ks. Radziwiłł i poseł Lempiński nie dali się zrazić tej trudności. Idą do p. Fr. Radoszewskiego.

— Musi pan nam ustąpić. Trzeci maj do nas należy. Widowisko na szkołę polską może się odbyć równie dobrze nazajutrz.

Na to p Radoszewski:

— Nie mogę. Sala już wybrzdana. Wieczór 8 maja właśnie odpowiada programowi, który ułożyliśmy. Przesunięcie widowiska mogłoby narazić szkołę polską na poważną stratę.

— Ileżby ta strata mogła wynieść? pyta ks. Radziwiłł.

— Ba! Może cztery, może pięć tysięcy rubli.

Naczelnik Milicji Miejskiej i zarzem prezes Komitetu Obchodu 3 maja zastanowił się na chwilę, Poczem rzekł:

— W wieczór trzeciego maja teatry muszą należeć do warstw niezamożnych. Ze zaś z drugiej strony i szkoła polska nie może stracić, więc „ja z własnej kieszeni złożę na Szkołę 5 tysięcy rubli.

P. Fr. Radoszewski skłonił się przed tym pięknym giestem. I tak będzie, jak chciał Komitet Obchodu 3 maja. Stanie się to jednak kosztem pięknej ofiary, którą na rzecz Szkolnictwa polskiego złożył Franc. ks. Radziwiłł.

KRONIKA

KALENDARZYK

Dzisiaj we Wtorek 2 Maja — św. Zygmunta. Jutro we Środę 3 Maja — Znalezienie Krzyża. Wschód słońca o godz. 4 m. 29. Zachód słońca o godz. 7 m. 25.

Wiadomości historyczne:

- 1068 Bolesław Śmiały w kraoza do Kijowa.
- 1798 Szwajcarzy pod Morgarten zadają porażkę Francuzom.
- 1913 Stany Zjednoczone Ameryki Północnej uznają niepodległość chińska.

Biblioteka Towarzystwa Szerzenia Wiedzy otwarta jest we wtorki, czwartki i soboty od godz. 5 po południu do godziny 8 wieczorem w napisie i święta od 2 do 4 po południu.

Biblioteka Handlowców (Dojazd Nr. 13.) otwarta w poniedziałki i czwartki od godziny 5 do 7 po południu.

Wskrzeszenie Macierzy Szkolnej.

J. E. Generali Gubernator von Beseler udzielił zezwolenia na wskrzeszenie zamkniętej przez władze rosyjskie w dobie reakcji Polskiej Macierzy Szkolnej.

Zasługa starań o odrodzenie tej instytucji należy do pp. Adama hr. Ronikiera i prof. Józefa Wieruszko-Kowalskiego.

W tych dniach odbyło się już pierwsze zebranie.

Dzisiejsza uroczystość św. Zygmunta.

Uroczystość św. Zygmunta, patrona parafii częstochowskiej będzie uroczyste obchodzona we wtorek, tj. zwykle, nabożeństwami uroczystym Suma o godz. 11-ej rano, niedzielnie o godz. 4. W kościele św. Rodziny w dzie tylko wotywa o godz. 10 rano. **Nabożeństwa Majowe.** Majowe nabożeństwo w kościele św. Zygmunta odbywać się będzie w święta o godz. 4-ej po południu, a w dni powszednie o godz. 6 wioez. Nabożeństwa Majowe w kościele im. Marji odbywać się będą: rano o godz. 7 i pół i po poł. o g. 6

Majowe nabożeństwa na Jasnej Górze odbywać się będą o g. 4 po południu.

Prądowe poświęcenia ochron.

Na uroczono rocznicy 125 Konstytucji 3-go maja T-wo Opieki nad bezdomnymi dziećmi otwiera uroczyste w dniu 3 maja 3 ochrony, a mianowicie na Zawodziu przy ul. Mirowskiej w domu Garusińskiego, na ul. Nowo-Kieleckiej nr. 10 w domu Morawskiego i na Nowym Stradomiu w domu Cichonia, wszystkie w podwójnym komplecie, to jest, razem na 600 dzieci. Akt poświęcenia i otwarcia nastąpi na Zawodziu o godz. 8, na ul. Nowe Kieleckiej o godz. 4 i pół i na Nowym Stradomiu o godz. 6 w.

Zarząd Towarzystwa uprzejmie zaprasza rodziców i przyjaciół dzieci jako gości na tę pamiątkową uroczystość.

Ofiary.

Na nowe te ochrony wakutek projektu p. Mieczysława Bolesława Hoffmana, ogrodnika z ul. Pieknej, który złożył na ten cel rb 60 pospły się w czasie niedzielnego zebrania w Stryżu liczne ofiary, które prócz 9 marek dorosły sumy rb. 144,50.

Z Jasnej Góry.

Bawi w Częstochowie wizytator generalny klasztorów w Królestwie Polskiem ks. kan. Krynicki.

Dzisiejsze Zebranie Wielkiej Kwesty.

Jak pisaliśmy już dziś we wtorek 2 maja br. o godz. 2 po połud. w sali „Ogniska Robotniczego” przy ul. Krakowskiej nr. 13 odbędzie się zebranie w sprawie Wielkiej Kwesty, na które Rada Opiekuńcza Okręgu Częstochowskiego zaprasza wszystkich członków Rad Opiekuńczych Miejscowych, prezesa i przedstawicieli instytucji społecznych w całym powiecie i wszystkich, interesujących się sprawą Wielkiej Kwesty i pragnących jej współdziałać.

Porządek dzienny zebrania zapowiada:

1. Odczytanie protokołu z poprzedniego zebrania.
2. Projekt komisji ofiar co do organizacji kwesty.
3. Projekt komisji odczytowej i zabaw.
4. Komunikat Rady Opiekuńczej m. Częstochowy co do Wielkiej Kwesty w mieście.
5. Wolne wnioski.

Nocne dzwony.

Z zarządzoną na 1 maja zmianą czasu na letni — godzinę naprzód — w niedzielę o godz. 11 w nocy, rozległy się dzwony cerkiewne, które wybiły godzinę 12-tą, rozpoczynającą, daj Boże, nowy okres w naszym życiu.

Egzamin dla aspirantów.

Egzamin dla aspirantów do Seminarjum Duchownego we Włocławku odbywać się będzie 20 i 30 czerwca roku bież.

Z Kasy pożyczkowej na czas wojny.

Na ostatniem posiedzeniu zarządu i Komisji kredytowej Kasy Pożyczkowej na czas wojny, postanowiono udzielić 26 pożyczek na ogólną sumę 4975 rb.

Następne posiedzenie odbędzie się w piątek 5 maja.

Ogólne zebranie Handlowców.

Proszeni jesteśmy o zaznaczenie, że ogólne zebranie członków Stowarzyszenia Pracowników Handlowych i Przemysłowych w Częstochowie odbędzie się w dniu 21 maja br. Gdyby w tym terminie na zebranie nie zgłosiła się wymagana przez ustawę liczba członków, natenczas ogólne zebranie odbędzie się bez względu na to, czy zebranych w drugim terminie dnia 8 czerwca br.

Zarząd Samokształcenia.

Po ukończeniu obecnie prawniczo cyklu wygłoszone zostaną w czasie letnim wykłady z zakresu sztuk pięknych, na którym będą wykładane następujące przedmioty: Historia sztuki (3 godz. tygodniowo), Estetyka (2 godz.), Rysunki (1 godz.), Malarstwo (4 godz.), Rzeźba (1 godz.). Kierownictwo poszczególnych przedmiotów objęli pp.: Stanisław

Chrzanowski, Józef Mączyński, Leon Mońkowski, Władysław Rudlicki i Marjan Zarembski.

Wpis na cały cykl wynosi 8 rb. miesięcznie, a na poszczególne przedmioty 2 rb. O otwarciu zapisów nastąpi specjalne zawiadomienie.

Z powodu organizowania cyklu wykładów z zakresu sztuk pięknych i konieczności przeprowadzenia prac przygotowawczych, ogłoszony w obecnym cyklu wykładów p. M. Zarembskiego — Malarstwo i rzeźba XIX stulecia, niniejszem zostaje odwołany.

Pozatem podaje się do wiadomości słuchaczy, iż z powodów niezależnych od zarządu kursów, zostaje odwołany wykład p. J. Zielińskiego—Geografia ziem polskich.

Pieniądza za odwołane wykłady odbierać można w kancelarii kursów w godzinach dyżurnych od 6-ej do 7-ej wiecz., najpóźniej do d. 15 maja.

Z niedzielnego koncertu.

Niedzielną koncert na „Samopomoc” gimnazjum T.O.S. udał się pod każdym względem znakomicie, bo na korzyść wieczoru dało się zapisać wiele plusów a nieliczne usterki nie psuły harmonijnej całości.

Wykonawcy w osobach pp. N. Ziembłowej, Jakubowskiej, J. Grochowskiej, Makoszy, Eckerta, Samsonowicza, chórow i orkiestr, wywiązały się z zadania bez zarzutu.

Odczyt.

W dniu 9-go maja r. b. w teatrze „Apollo” odbędzie się staraniem Stowarzyszenia Pracowników Handlowych m. Częstochowy odczyt p. Józefa Wassercuga. Tematem prelekcji będą „Utopje Społeczne”. Odczyt ten w sferach naszej inteligencji wzbudził duże zainteresowanie. Bilety do nabycia w sklepie żywnościowym nr. 1 (ul. Panny Marji nr. 18).

Dzisiejszy beneficj.

Dziś we wtorek 2 maja w teatrze „Corso” dana będzie na beneficj opuszczających Częstochowę pp. Kazimierza znakomita 3-aktowa farsa Bissona p. t. „Ulubieniec kobiet”, ciesząca się ogromnem powodzeniem na scenach stołecznych, choć pozbawiona ostrych przypraw i dająca miano „Ulubienca kobiet” niejednemu wykonawcy roli tytułowej.

Część koncertowa o programie lwowskiego „Zielonego balonika” i Ula, jak i warszawskich scenek literackich i występ p. Niuty Bolskiej budzą ogromne zainteresowanie i śledzą napewno do „Corso” liczną publiczność. Ze względu na obfitość programu widowisko rozpocznie się punktualnie o godz. 7 i pół wiecz. według nowego czasu letniego.

Z zebrania T-wa Dobroczyńców dla Chrześcjan.

W niedzielę o godz. 4 po południu w domu własnym przy ul. Staszica odbyło się zebranie roczne członków T-wa Dobroczyńców dla Chrześcjan. W obecności istotnie ze względu na swą małość fatalnej liczby 13 osób zgaśli zebranie ks. kan. M. Fulman proponując na przewodniczącego pp. F. Buchacza, który ze swej strony zaprosił na asesora p. M. B. Hoffmana i na sekretarza p. L. Mężnińskiego.

Ks. kan. M. Fulman w krótkiej przemowie zobrazował działalność T-wa, podkreślając pracę p. H. Górskiego, dzięki któremu udało się przystąpić do starców przeniesionego do odpowiedniego lokalu i jak stwierdził to lekarz miejski dr. J. Marczewski podnieśli znacząco warunki higieniczne w nowym lokalu przy ulicy Szkolnej l. 38.

Dalej oświadczył ks. kanonik, że zarząd T-wa na pamiątkę wielkiego święta narodowego rocznicy konstytucji 3 maja otwiera w dniu tym 3 nowe ochronki przy ul. Kieleckiej, na Zawodziu i na Nowym Stradomiu. Zebrani przyjęli projekt użyczenia wielkiej rocznicy z głębokim uznaniem.

Sprawozdanie za rok 1915 znane czytelnikom z nr. 98 „Gońca” odczytał czł. zarządu p. J. Gryzosiński i po krótkiej dyskusji (pp. Ebert i Moćcarski) na wniosek p. Frydeckiego zaprojektowano, by w roku przyszłym zamieszczono rezultat rewizji budowy domu.

Przy rozpatrywaniu budżetu na wniosek p. Eberta powiększono rachunek o rb. 700 na amortyzację domu.

Po odczytaniu przez p. A. Januszewskiego prot. kom. rewizyjnej zebranie upoważniło zarząd do kupna w odpowiednim miejscu placu w cenie do rb. 3.000 przez specjalną komisję, z prawem zamiany posiadanego placu na Zawodziu ofiarowanego przez p. H. Górskiego pod budowę „schroniska dla starców”.

Ks. kan. M. Fulman oświadczył, iż zarząd chcąc zaopiekować się młodzieżą męską szkół średnich powziął myśl stworzenia od roku szkolnego w domu własnym bursy im. Staszica co zebrani zaakceptowali.

Do zarządu na miejsce ustępujących pp. dr. S. Markowskiego, M. Jurakowskiego i Januszewskiego wybrani zostali pp. Januszewski (ponownie) M. B. Hoffman, Jan Kozaniewicz i na kandydatów p. p. mec. L. Mężniński, S. Męcarski i F. Ebert, poczem zebranie o godz. 5 i pół zamknięto.

Nie można pominąć obojętności członków T-wa, którzy nie mogą zdobyć się raz do roku na godzinę czasu, by być na zebraniu ogólnem T-wa, a liczba 13 obecnych wraz zarządem i kom. rew. na 265 członków rzeczywistych jest śmiesznie małą. Nie uczęszczanie na ogólne zebrania nie może być zwyczajem.

Dzisiejsze zebranie rolnicze.

Przypominamy że dziś o godz. 1 po poł. w sali „Ogniska Robotn.” Krakowska Nr. 13 odbędzie się zebranie rolnicze.

Cena węgla.

Miejska Deputacja Żywnościowa podaje do ogólnej wiadomości, że pragnąc ułatwić nabycie węgla po możliwie niskiej cenie, przyjmuje zapisy na pełne ładunki wagonowe t. j. będzie sprzedawał węgiel z rampy wagonami po cenie rb. 1,85 kop, albo mk. 3,24 fen. za korzec grubego węgla lub kostki nr. 1 najlepszych marek krajowych.

W składzie Miejskiej Deputacji Żywnościowej w fabryce Peltzerów cena węgla pozostaje nadal bez zmiany t. j. rb 2 lub mk. 3,50 fen. za korzec grubego węgla lub kostki I.

Kradzieże.

Z zagrody Stanisława Jaworskiego na Parkitce za klasztorom niewiadomi sprawcy zabrali parę królików.

Właścicielowi Magazynu Krawieckiego przy ul. Panny Marji Nr. 16, Mateuszowi Faszczakowi skradziono parę kamazy.

Komitetowe sklepy żywnościowe.

Sklep Nr. 1—ul. P. Maryi 18 pod zarządem p. Szymona Seniora z ramienia Stowarzyszenia Handlowców.

Sklep Nr. 2 — ul. P. Maryi 2 pod zarządem p. Stefana Troczyńskiego z ramienia Stowarzyszenia Rzemieślniczo-Przemysłowego (posiada artykuły pierwszej potrzeby na składzie).

Sklep Nr. 3 — Krakowska Nr. 27 pod zarządem p. Błaszczykowskiego z ramienia kolejarzy W.W. i H.K.

Sklep Nr. 4 — Wieluńska Nr. 44 pod zarządem p. Boehnka z ramienia Stow. Handlowców.

Sklep Nr. 5 — przy ul. Senatorskiej pod kierunkiem Tow. pomocy ubogim i chorym żydom.

Sklep Nr. 6 — przy ulicy Panny Marji 62 pod zarządem „Lutni”.

Odczyt.

Częstochowski oddział Polskiego Tow. Krajoznawczego powziął zamiar urządzenia w czerwcu Wystawy Pamiątek Polskich. Zebranie pamiątek bezpośrednio, ozy też pośrednio wwiązanych się z

naszą świętością polityczną, później z walkami o jej przywrócenie, — zobrazowanie dawnej naszej kultury, przemysłu i sztuki będzie zadaniem wystawy. Zdajemy sobie jednak zupełnie dokładnie sprawę, iż w dzisiejszych warunkach zorganizowanie tego rodzaju pokazu jest rzeczą trudną, ale już wręcz niemożliwą, o ile nie znajdziemy poparcia własnego społeczeństwa. To też niniejszym zwracamy się do ogółu polskiego, bez różnicy wyznań z wezwaniem do współdziałania z powziętą przez nas myślą, a współdziałanie to niech wyrazi się przede wszystkim w chęci użyczenia na czas wystawy pamiątek nieraz cennyh pod względem historycznym i o wysokiej wartości artystycznej przechowywanych w zbiorach rodzinnych.

Zaofiarowywania łaskawie prosimy przesyłać pod adresem p. Leona Mońkowskiego—Jasnogórska l. 26—A. Za zwrot i całość użyczonych rzeczy.

Stanisław Chrzanowski, Józef Mączyński, Ludwik Mężniński, Leon Mońkowski, Jan Prueffer, Władysław Rudlicki, Stanisław Rumszewicz, Edmund Sadowski, Edmund Sojceki, ks. Jan Sowiński, ks. Bolesław Szymanowski i Justynian Zieliński.

Częstochowa, 29—IV—16.

Wiedzą, iż wiosną tymczasem, nie odzwilim sił swej nocy spotkał w Alecego na lawce i melajacego na księżycu.

- Noc piękna
- Pan X. ockne
- A tak, ta!
- I księży
- Tak, tak!
- Widziałem, mątykiem.
- Patrz pa wygląda wspania, tworzą prseróżne storje.

Pan X się zaini. — Rzeczywiście. stół, stół prawdziwy, służąca niesie talerz, no. Co też tam może być, s kurczak, Nie, legumina, zyc sam jak bulecska, pan tleciak, jak zrasik. A jak to jakby się prosił, aby go zje. czasami znowu wygląda jak roślany naturalnie. To, panie, planeta.

Pan X umilkł i zwiślał głowę. — Często też tak pan wychodzi wiad. przyrode? — zagadnalem. — Pan X się przywił. — O, tylko wtedy, panie, gdy po wrocie i klubu, no prac? zastanawiam u mu dr. i smuknięte, a zom nie chce otworzy i tylko wtedy... Romi... napowrót... nie w księz...

Rozmaitości.

Historyczne studia w Tryjeście. Komisarz rządowy w Tryjeście na Kazał umieszczyć w angielskiej oria na historycznej stronie, analizującej się w Wielkim Ryku. W czasie rządów francuskich (1797—1813) niewiadoma ręką „p. oria” dwukrotnie. Studje o „p. orie” wtedy „ortem” napoleońskim, w tryjeście rządy austriackie i francuskie zdjęto i szczyt... „p. oria” ozdoby. Dopiero... w... wrocie na... wspania studia...

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od poniedziałku 1 do piątku 5 Maja 1916 r.

WOJNA I POKÓJ

Według słynnego utworu hr. L. Tolstoja w 5 częściach z udziałem W. A. Karalli.

Legenda o niezapominajce | Teściowa na zabawie Ludowej
(Fantazja) (Komiczne)

NA SCENIE!

Nowość!! Pani Baronowa Nowość!!

PANI BARONOWA

Farsa w 1-ym akcie.

Teatr „ODEON”

Program od soboty 29 Kwietnia do piątku 5 Maja 1916 r.
Dzisiaj wielkie arcydzieło wszechświatowej firmy „CINES”

KOBIETA... Geniusz zemsty

Wielki dramat współczesny w 7 częściach.
W roli głównej sława wszechświatowa

Marja Carmi.

- Część 1-a: Dwie siostry.
- 2-ga: Rozwiane marzenia.
- 3-ia: Smutna rzeczywistość.
- 4-ta: Przysięga zemsty.
- Część 5-ta: Zmięta róża.
- 6-ta: Zdrada stanu w minis-terjum marynarki.
- 7-a: Fatalna kobieta i straszna kara.

Uwaga: Dzieciom i młodzieży do lat 16-tu wejście wzbronione.

należy do osobliwości tryjesteńskich. Zbudował ją w r. 1751 architekt Mazzelini. Studnię otaczają alegorie Europy, Azji, Afryki i Ameryki, geniusz handlu i t. p. ozdoby. Na każdej z czterech ścian jest jakiś napis pamietny.

Za obcowanie z jeńcem. Stolarz Władysław Wiśniewski w Gdańsku otrzymał mandat karny za to że rozmawiał w warsztacie z jednym z zatrudnionych tam jeńców rosyjskich i że wręczył mu gazety polskie. W. wniosł o rozstrzygnięcie sądowne, lecz sąd śawniczy w Gdańsku podwyższył karę na 100 marek.

ociągów.

z dworca przy ul. Dojazd) jest na

chodzą:

o godz.: 7 m. 6 rano, w poł. (pośp., tylko austr.-weg.), 5 m. 21 wiecz., 4 m. 24 rano (zozony).

o godz.: 6 rano, o poł. (pośp., austr.-weg.), o po poł., 9 (pocy (pośp..

chodzą:

o godz.: 9 m. 18 rano, (pośp., tylko dla austr.-weg.), 2 po poł., 8 m. 58 wiecz., 12 (pośp., przejazd ogra-

o godz.: 6 m. 8 rano, 11 m. 50 przed połud., 30 dla podd. niem. i austro (pośp., 37 po poł., 5 m. 11 wiecz., 12 wiecz. i 4 m. 24 rano (pośp., zozony przejazd).

plata za przejazd pobierana po 8 fenigów od kilometra i t. p. Cena biletów 3-iej klasy jest następująca: do Warszawy — mk. 18.50, do Łodzi — mk. 18, do Piotrkowa — mk. 6.90, do Radomska — mk. 8.30, do Sępólnowca — mk. 6.40. Za bagaż płaci się mk. 2 od sztu-

Par...
Cor...
Odeon...

DRUKI dla sądów gminnych i Kas Poż. - Oszczędnościowych gotowe na składzie w drukarni F. D. Wilkoszewskiego

Częstochowa u Panny Maryi 38.

Ofiary.

Na obiady dla biednych uczni Kędzierski Stefan rb. 1 kwit 201 (Kwiecień). Zofia Paciorkowska rb. 1 kwit 203. Aniela Mirowska rb. 1 kwit 204.
Na Samopomoc uczni gimn. T-wa Opieki Szkolnej M. i A. Kokowscy rb. 3 kwit 202.

„JOZEFY”

Nagrodzona Medalem CZĘSTOCHOWA, ul. P. Marji 46. róg Szkolnej Nr. 1. gorszy kroi paryskich i wiedeńskich higieniczne i do wyrównania figury szelki do prostego trzymania biustonosze, pasy i t. d. Pranie, reperacja i prze-rabianie. — Ceny umiarkowane. 1447

LEKARZ-DENTYSTA Michał Grejniec w Częstochowie ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej. przyjmuje codziennie od 9-1 i od 3-7 wieczorem.

Magazyn R. Trawińskiego

Poleca na sezon letni gotową garderobę, damską, męską i dziecięcą, po cenach możliwie przystępnych. Przyjmuje obstalunki z własnych i powierzonych materiałów Adres: ul. Panny Marji № 24 i piętro od frontu.

Przewidziane owocowe

Wieloletnie barwy, ładna z silnymi koronami po 60 i 75 kop. sztuka, sprzedaje i koleją wysył. Dostęp pomologiczny
Doktora Karola Zawady w Częstochowie ul. Szkolna № 21. Na obiady dla biednych uczni Jadwiga Malawska rb. 2 kwit 176 (za m. marzec). Na Bezdonne Dalece Zuzanna Konarska kop 6 kwit 177.

LEKARZ-DENTYSTA Artur Broniatowski

w Częstochowie ul. Panny Marji (1 Aleja) Nr. 8. Choroby zębów i jamy ustnej, wyrwanie zębów bez bólu. Flomy i zęby sztuczne bez podniebienia. Przyjmuje codziennie od 9-1 i od 3-7 wiecz.

Doktor PAWEŁ BRONIATOWSKI

Częstochowa, Nowy-Rynek № 3. Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-7 po poł. Panie od 12-1 po poł.

Adresy sklepów stow. „Na-za Piekarnia”.

Kantor, magazyn, piekarnia—ulica Stradomska Nr. 6 dom własny.
Filja Nr. 1—ul. Krakowska, Ost Groz Nr. 32 dom własny.
Filja Nr. 2—ul. Bór Nr. 3
" 3 " Bór Nr. 21.
" 5 " św. Rocha 42.
" 6 " św. Barbary 28.
" 7 " Wyczerpy Dolne.
" 8 " Stradomska 19
" 9 " Wyczerpy Górne.
" 10 " Stradom-stary.
" 11 " Zielona 31.
" 12 " Jasnogórska 18.
" 13 " Stradomska 6.
" 14 " Panny Marji 52
Sklepy Nr 13 i 14 sprzedają wyłącznie chleb, pozostałe zaś również i inne produkty spożywcze.

NADESLANE.

W parku powystawowym kapela muzyczna pułku Kirasyerów na przeciąg całego sezonu letniego urządziła w sobotę i niedzielę każdego tygodnia o godzinie 4 po południu koncerty muzyczne, dostępne dla wszystkich. Wejście od osoby ustalono na 20 Pf., tak, że każdy będzie mógł na koncert uczęszczać. Polecamy kapelę, którą już niejednokrotnie publiczność częstochowska miała możność usłyszeć, gorąco, i zwracamy uwagę na ogłoszenie w gazecie dzisiejszej.

Wanny i piece kąpielowe silnie zbudowane wykonywa Zakład mechaniczny ŁOCHOWSKI i ZEMBIK

ul. Panny Marji № 16 dom Imicha wejście od wałów kolejowych.

Zawiadomienie. Zakład fotograficzny pod firmą W. WESOŁOWSKI

ul. Panny Marji № 29 w Częstochowie
Osobom fotografowanym w tymże zakładzie wyprzedaje się ich klisze i ich rodzinne wydruki i grupowe po cenach tanich, z roku 1909 do 1916, posiadacz kliszy swojej rodziny nawet za lat kilkanaście i dłużej może mieć możność kiedy zechce i niedrogo odbitkę z przechowywanej u siebie kliszy
UWAGA: Ceny fotografii na pocztówkach dla szkół, zostały niższe.

Prenumeraty Pism warszawskich i poznańskich z odnośnikiem do domu przyjmuje w każdym czasie Kantor Pism ulica Panny Marji № 24 (róg Teatralnej.) 077-

Potrzebni chłopcy do roznoszenia gazet Wiadomość w Administracji Gońca.

PAPIER AMARANTOWY

nabywać można w Drukarni F. D. Wilkoszewskiego ul. Panny Marji № 38.

Stanisław RUMSZEWICZ

Wychowaniec uniwersytetu Charkowskiego
ADWOKAT w Częstochowie ul. Piękna 10 (pierwsze piętro nad b. biurem adresowem) Przyjmuje od 2-3 po poł.

Sklep, 2 pokoje, kuchnia wygodny i porządkowny kuchnia do wynajęcia ul. Panny Marji 10
Mleko od własnych krow sprzedaje ul. Szkolna Nr. 21.